

Hans Andreas Henningsøn Irgens

In memorium.

Det tynnes i storskogen. Fort faller de fra, de gode gamle.

Av de lærere i Lenvik, som i 90 og 1900-årene tok de første støyt og de første kraftak for å bygge op folkeskolen fra å være en «almuskole» og en omgangsskole etter de nye skolelove, var lærer og kirkesanger Irgens en av de første. Han skulde også ha gode forutsetninger for å bli en av forgrunnsfiguren for dette arbeide i disse årene.

Først og fremst fordi han var i sin kraftigste alder, i sin skolevisdoms blomsttid, 40 år. Dernæst — og ikke minst. Der randt godt og gammelt slektsblod i hans årer, en ægte «Tynsetting» - disse som i mer enn en henseende har ryddet, og tilrettelagt og skapt så mange gode vokstervilkår for og i Troms.

Som de gode gamle tynsettrydningsmenn faldt det også i Irgens lodd å rydde op i skoleveien: Å skape den nye folkeskolen.

Hans Andreas Henningsøn Irgens er født i Os, Tønset 1846, og demiterte fra Tromsø seminarium 1868 – 22 år gml. Var først lærer i Målselv(i skolehuset på Moen i Målselv er det et stort pent billede av Irgens, sammen med andre av de eldste lærere der i kretsen).

Så bar det til Vardø, hvor han var lærer til han vistnok i 1886 blev lærer og kirkesanger i Lenvik. Først boende i mange år i Kårvik(Kårviknes), inntil den nye lærerjord «Folkvang» i Bukkskinnvik, blev innkjøpt av kommunen, efter distr. læge Engs frareise. Som lærer og kirkesanger virket han så i Lenvik til i 1922, da han faldt for aldersgrensen. Men blev av skolemyndighetene anmodet om å fortsætte skolen (der var lærenød i de årene), hvilket han gjorde vistnok såvidt huskes omkring et par år.

Av tillitshverv i bygden inneha Irgens omtrent alle av de viktigste: Skolestyreformann i mange år, medlem av herredstyre og formannskap i flere perioder, ordfører i 3 år, form. i fattigstyret, forlikskommissar i 20 år, overformynder, vaksinator, offentlig valgt som medlem av statens skogskiøtselsråd for Lenvik o.s.v. Og alle disse hverv skjøttet han alltid plikttro og opofrende til alles tilfredshet.

Men — Irgens var dog først og fremt læreren — skolemesteren.

Hans altid lune likesom barnslige smil, det gløgge glimt i øinene, det årvåkne, det nøiagtige og præcise, alltid vel avballanserte i hans offentlige og private optræden, det vidnet alltid om skolemesteren.

Skarp kunde han dog være. Ordknap og ofte ironisk bitende, om det trængtes å slå fra, som det så ofte trængtes. Men alltid merket man det fine kultiverte, varmt følende menneske, som gjerne vilde forstå og forstås av alle.

I skolestuen har han nedlagt særdeles solidt og faglig sett enestående godt arbeide. Hans undervisning var klar og grei. Altid solidt og godt underbygget og virket på barn og tilhørere bergfast og overbevisende. Jeg husker fra bispivisitasene, hvor vi

gledde oss og hvor vi nøt tilfredsheten av Irgens timer på kirkegulvet. Vi var stolt av Irgens. Nu kunde bispen få erfare, at vi var dyktige lærere her i Lenvik!

I politikk var Irgens konservativ.

Og jeg nekter ikke for, at vi yngre syntes han var for konservativ også i mange ting i skoleveien òg. Dette gjaldt da spesielt de siste årene. Vi syntes han vilde ofte kjøre for meget i de gamle hjulsporene. F. eks. i ved bygging av nye skolehus, bytte av lærebøker o s. v. Men han var koselig og forståelsesfull som motstander, og lot oss i fred, når han i lærerlag og skolestyre hadde «bitt» oss litt. Siden fulgte han som regel det nye og ha svært lett for å orientere sig over i de nye spor. Da jeg i 1901 om høsten, bad ham, som daværende skolestyreformann, om å kjøpe inn et eksemplar til hver av lærerne i Lenvik «Vellesens emner i norsk», som da var ny og svært populær, lot han først som om han intet visste om denne boken. Men da jeg hadde forklart han bokens store nytte for lærerne, sa han bare: «Skulde ikke jeg og du klare de tingene like godt som Velleesen da?»

Hm. Husker ikke mitt enfoldige svar. Men boken fikk vi alle om 2 uker! Og siden — Han likte den svært godt. Ja — slik var han.

Irgens - var en bramfri kar, en grei og dyktig lærer, en gjestfri og koselig kollega En virkelig skolemester, som mestret sin stand og stilling fortreffelig.

De flere generasjoner, som har sittet om hans kateter, konfirmert ved hans ledelse og undervisning, og fulgt ham senere i liv og virke i alle disse over 50 årene — de vil minnes ham med kjærighet og takknemmelighet for gode hans mangeartede virke i Lenvik.

Og som en av «de siste på skansen av de gamle», der har arbeidet sammen med denne hædersmann og mester i en 30 år

Jeg vil takke ham for det gode han gav mig (oss) og det gode grunnarbeide han la ned i skolens tjeneste og fremgang her i Lenvik.

Takk op farvel! «Hvil dig nu borger, du er deg fortjent.»

I.R.

[Ingvald Rødvik]